

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(1)	(4)	(2)	(3)	(1)	(1)	(1)	(2)	(3)	(1)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(4)	(2)	(2)	(4)	(1)	(2)	(3)	(3)	(1)	(4)

שאלה	21	22	23
תשובה	(1)	(4)	(1)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **דיונה : חול** - (דיונה = גבעת חול)

היחס : דיונה זה משהו המורכב מ-/מכילה הרבה **חול**.
א' מכיל הרבה **ב'**

- תשובה (1): אגם : מים. האם **אגם הוא משהו** המורכב מ-/מכיל הרבה **מים**? כן.
- תשובה (2): חריש : אדמה. האם **חריש** זה משהו המורכב מהרבה **אדמה**? לא. **חריש** הוא תהליך החרושה של **האדמה**. תהליך היוצר תלמים בקרקע.
- תשובה (3): עננים : רוח. האם **עננים** מורכבים מהרבה **רוח**? לא.
- תשובה (4): עשן : אש. האם **עשן** זה משהו המורכב מהרבה **אש**? לא. כתוצאה מאש נוצר **עשן**.
- תשובה (1).**

2. השאלה: **לחבר : נְתָק** -

היחס : לחבר זה לעשות פעולה שגורמת למצב הפוך **מְנָתֵק**.
א' היא פעולה היוצרת מצב הפוך מ-**ב'**

- תשובה (1): לסנגר : זיכוי. האם **לסנגר** היא פעולה היוצרת מצב הפוך **מזיכוי**? לא. **לסנגר** זה להגן על מישהו, כלומר לעשות משהו במטרה להביא ל**זיכוי** של מישהו.
- תשובה (2): לשבח : חיסרון. האם **לשבח** היא פעולה היוצרת מצב הפוך **מחיסרון**? לא. **לשבח** היא פעולה המיועדת לתת משוב חיובי בנוגע ליתרונותיו של מישהו, כלומר להבליט את ההיפך **מחיסרויותיו**, אולם היא אינה יוצרת יתרון.
- תשובה (3): להבליג : עלבון. האם **להבליג** היא פעולה היוצרת מצב הפוך **מעלבון**? לא. מי שמבליג הוא מי שאינו מגיב לעלבון, אך הוא לא יוצר מצב הפוך לעלבון.
- תשובה (4): לרפא : חולי. האם **לרפא** היא פעולה היוצרת מצב הפוך **מחולי**? כן. **לרפא** היא פעולה ההופכת אדם לבריא, כלומר גורמת לו להיות במצב הפוך **מחולי**.
- תשובה (4).**

פברואר 2014 - הסברים לפרק השני במילולית

3.

השאלה: **להצחיק** : הלצה - (הלצה = בדיחה)

היחס : הלצה זה משהו שמטרתו להצחיק.

ב' משמשת על מנת א'

תשובה (1): לשאול : תשובה. האם **תשובה** משמשת על מנת **לשאול**? לא. **לשאול** היא פעולה שמטרתה לקבל **תשובה**.

תשובה (2): להוכיח : ראיה. האם **ראיה** משמשת על מנת **להוכיח**? כן.

תשובה (3): לבוא : הזמנה. האם **הזמנה** משמשת על מנת **לבוא**? לא. משתמשים בהזמנה על מנת שמישהו אחר **יבוא**, אך לא ניתן לומר כי משתמשים בהזמנה על מנת לבוא.

תשובה (4): לסייע : מצוקה. האם **מצוקה** משמשת על מנת **לסייע**? לא. מי שנמצא במצב **מצוקה** הוא מי שזקוק **לסייע**.

תשובה (2).

4.

השאלה: **משט** : אנייה - (משט = שייט של מספר אניות)

היחס : **משט** הוא מצב שבו נאספות מספר **אוניות** יחדיו.

א' הוא מצב שבו מספר ב' מתקבצים יחדיו

תשובה (1): קונצרט : מנצח. האם **קונצרט** הוא מצב שבו מספר **מנצחים** מתקבצים יחדיו? לא. **המנצח** הוא מי שמדריך את **התזמורת** במהלך פעילותה.

תשובה (2): מופע : סדרן. האם **מופע** הוא מצב שבו מספר **סדרנים** מתקבצים יחדיו? לא. גם אם במופע יש מספר סדרנים שתפקידם לפקח על הסדר במופע, הגדרת המילה **מופע** אינה אוסף של סדרנים אשר התקבצו יחדיו.

תשובה (3): תהלוכה : צועד. האם **תהלוכה** היא מצב שבו מספר **צועדים** מתקבצים יחדיו? כן.

תשובה (4): יציע : צופה. האם **יציע** הוא מצב שבו מספר **צופים** נאספים יחדיו? לא. **יציע** הוא מקום המיועד לאכלס **צופים**.

תשובה (3).

5.

השאלה: **טעם** : לטעום -

היחס : **לטעום** היא פעולה שמטרתה להבין/למצוא מה **הטעם** של משהו.

ב' היא פעולה שמטרתה למצוא מה ה-א' של משהו

תשובה (1): מידה : למדוד. האם **למדוד** היא פעולה שמטרתה למצוא מה **המידה** של משהו? כן.

תשובה (2): מבט : להביט. האם **להביט** היא פעולה שמטרתה למצוא מה **המבט** של משהו? לא.

תשובה (3): חום : לחמם. האם **לחמם** היא פעולה שמטרתה למצוא מה **החום** של משהו? לא. לחמם היא פעולה שמטרתה להגדיל/להעלות את מידת **החום**.

תשובה (4): אוויר : לאוורר. האם **לאוורר** היא פעולה שמטרתה למצוא מה **האוויר** של משהו? לא. **לאוורר** היא פעולה אשר מיועדת להכניס **אוויר** צח.

תשובה (1).

6.

השאלה: **כילה**: תם - (כילה = סיים, גמר ; תם = נגמר, נשלם)

היחס: **כילה** זה גרם למשהו אחר להיות במצב שהוא **תם**.

א' זה לגרום למשהו/מישהו אחר להיות במצב שהוא **ב'**

תשובה (1): הביס: ניגף. האם הביס זה גרם למשהו/מישהו אחר להיות במצב שהוא **ניגף**? כן. פירוש המילה **ניגף** הוא נחל תבוסה, ולכן מי שהביס גרם למישהו אחר להיות במצב שהוא **ניגף**.

תשובה (2): חיפש: אבד. האם חיפש זה גרם למשהו/מישהו אחר להיות במצב שהוא **אבד**? לא. לאחר שמשו **אבד** יש לחפש אותו (אם ברצוננו למצוא אותו).

תשובה (3): דלק: רדף. האם דלק זה גרם למשהו/מישהו אחר להיות במצב שהוא **רדף**? לא. דלק ורדף הן מילים נרדפות.

תשובה (4): ציווה: המרה. האם ציווה זה גרם למשהו/מישהו אחר להיות במצב שהוא **המרה**? לא. **להמרות** זה לא לציית לצייווי של מישהו.

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-18)

7.

השאלה: עד המאה ה-19 גובהם של בניינים היה מוגבל, בין השאר בגלל אי-נכונותם של אנשים לטפס במעלה גרמי מדרגות ארוכים. מגדלי פעמונים וצריחי כנסיות אמנם היתמרו אל על, אך רק מעט מאוד אנשים – בעיקר המצלצלים בפעמונים – היו צריכים לטפס בהם. בניינים גבוהים הפכו תופעה נפוצה רק עם המצאת המעלית שאפשרה לאנשים לעלות ולרדת ללא מאמץ.

איזו מהטענות שלהלן עולה מן האמור לעיל?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): **התפתחות הטכנולוגיה שאפשרה לאנשים לעלות ולרדת בבניינים ללא מאמץ הביאה לכך שבנייה לגובה הפכה תופעה שכיחה.**

זו התשובה הנכונה. מכיוון שעל פי הפסקה עד להמצאת המעלית בניינים גבוהים לא היו נפוצים, וזאת בשל אי-נכונותם של אנשים לטפס במעלה גרמי מדרגות ארוכים, ורק ההתפתחות הטכנולוגית, כלומר המצאת המעלית, הפכה את הבניינים הגבוהים לתופעה נפוצה.

תשובה (2): **התפתחותה של הבנייה לגובה היא שהביאה לידי התפתחותם של פתרונות טכנולוגיים שאפשרו לאנשים לעלות ולרדת ללא מאמץ.**

תשובה זו אינה נכונה, שכן על פי הפסקה לא הבנייה לגובה היא שהביאה להתפתחותם של הפתרונות הטכנולוגיים, אלא התפתחות הטכנולוגיה היא שגרמה להפיכת הבניינים הגבוהים לתופעה נפוצה.

תשובה (3): **עד המאה ה-19 הוגבל גובהם של מגדלי פעמונים וצריחי כנסיות בעיקר בשל אי נכונותם של המצלצלים בפעמונים לטפס בהם.**

על פי הפסקה גובהם של מגדלי פעמונים וצריחי כנסיות לא הוגבל, אלא אלו היתמרו אל-על גם לפני המצאת המעלית במאה ה-19, והמצלצלים בפעמונים נאלצו לטפס ברגל לראשם. גובהם של בניינים 'רגילים' הוא שהיה מוגבל בשל אי-נכונותם של האנשים לטפס.

תשובה (4): **בעקבות המצאת המעלית במאה ה-19 ירדה נכונותם של אנשים לטפס במעלה גרמי מדרגות ארוכים.**

ניתן לפסול תשובה זו, שכן המצאת המעלית אמנם גרמה לכך שטיפוס במעלה גרמי מדרגות הפך למיותר, אולם עובדה זו, כמו גם הירידה בנכונותם של אנשים לטפס במעלה גרמי מדרגות ארוכים לאחר המצאת המעלית, אינה מוזכרת בפסקה.

תשובה (1).

8.

השאלה: בעידן המודרני התבטאות מחוץ לכלי תקשורת ההמונים אינה אפקטיבית. מוכיח בשער או בכיכר העיר לא יזכה בדרך כלל להתעניינות, ורק יעורר רגשות חמלה בקרב העוברים והשבים. לפיכך, מתעוררת השאלה אם יש זכות לכפות על אמצעי תקשורת כלשהו לתת ביטוי לעמדה שאינה נשמעת בו. מחד גיסא, זכות כזאת היא איום של ממש על עצמאותם של כלי התקשורת. מאידך גיסא, שלילתה עלול להותיר את חופש הביטוי בידיהם של מעטים – הבעלים של אמצעי התקשורת. איזו מן הטענות שלהלן עולה מהפסקה שלעיל?

פיתרון: נסכם בקצרה את הנאמר בפסקה: הקטע מציג את השאלה האם יש להכריח את כלי התקשורת לתת במה לדעות שאינן מוצגות בהם בדרך כלל. זו שאלה ולא קביעה שכן למעשה כזה יתרונות וחסרונות: מצד אחד כפייה על אמצעי התקשורת לפרסם דבר מה כלשהו נוגדת את חופש הביטוי, אך מן הצד השני, המצב ההפוך מעניק את זכות הביטוי רק לבעלי אמצעי התקשורת שיכולים להחליט מה יפורסם ומה לא.

כעת נעבור לבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): יש להתיר לכלי התקשורת לבטא גם את עמדות בעליהם, אף שהדבר עלול לפגוע בחופש הביטוי של מי שעמדותיהם אינן מקבלות בהם במה.

השאלה המוצגת בפסקה היא לא האם יש להתיר לכלי התקשורת לבטא את עמדות בעליהם, שכן חופש זה מצוי בלאו הכי בידיהם, אלא האם יש לכפות עליהם לתת ביטוי לעמדות שאינן נשמעות בהם, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (2): יתכן שכדי להבטיח חופש ביטוי לכול יש לכפות כל כלי התקשורת לתת ביטוי לעמדות שאינן נשמעות בהם, אף שהדבר יפגע בעצמאותם. זו התשובה הנכונה.

אין צורך לבדוק את התשובות הנותרות, אך נעשה זאת לטובת השלמת ההסבר:

תשובה (3): על אף החששות נראה שהדרישה מכלי התקשורת לתת ביטוי לכל העמדות בציבור אינה פוגעת בעצמאותם יתר על המידה.

על פי הפסקה, מתן זכות ביטוי לעמדה שאינה נשמעת בכלי התקשורת עלולה להוות איום על עצמאותם, ולפיכך הקביעה המובעת בתשובה זו (הדרישה לתת ביטוי לכל העמדות אינה פוגעת בעצמאותם) אינה נכונה.

תשובה (4): מכיוון שבעידן המודרני כלי התקשורת נתונים בידיהם של מעטים, נראה שהתבטאויות מחוץ לכלי התקשורת חשובות היום במיוחד.

על פי תחילתה של הפסקה "התבטאות מחוץ לכלי תקשורת ההמונים אינה אפקטיבית", ולכן לא ניתן לטעון כי התבטאויות מחוץ לכלי התקשורת חשובות היום במיוחד.

תשובה (2).

השלמת משפטים (שאלות 9-11)

9.

השאלה: אף על פי שבני הדור הראשון של הגולים במדינת מלזיה השתדלו _____, ההבדלים התרבותיים בין הגולים למלזים _____. סביר להניח כי ל _____ הרבה שבה חלחלו מרכיבים של התרבות המלזית לתוך תרבותם של הגולים, תרמה העובדה שבין שני העמים _____.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): אף על פי שבני הדור הראשון של הגולים במדינת מלזיה השתדלו לשמר את מורשתם הייחודית, ההבדלים התרבותיים בין הגולים למלזים היטשטשו בתוך שנים מעטות בלבד. סביר להניח כי לאטיות הרבה שבה חלחלו מרכיבים של התרבות המלזית לתוך תרבותם של הגולים, תרמה העובדה שבין שני העמים כמעט לא היה מגע.

בחלקו הראשון של המשפט יש ניגוד בין רצונם של בני הדור הראשון של הגולים בנושא שימור מורשתם לבין התוצאה הסופית. החלק השני מביא את ההסבר לתוצאה.

בתשובה שלפנינו נאמר כי למרות רצונם של בני הדור הראשון של הגולים למלזיה לשמר את מורשתם הייחודית, ההבדלים בינם לבין המלזים היטשטשו במהירות (תוך שנים אחדות בלבד).

פברואר 2014 - הסברים לפרק השני במילולית

חלקו השני של המשפט מסביר כי יתכן והאטיות שבה חלחלו מרכיבי התרבות המלזית לתרבותם של הגולים הייתה בשל העדר המגע בין שני העמים.
מכיוון שלפי חלקו הראשון של המשפט ההבדלים בין הגולים למלזים לא היטשטשו באטיות אלא במהירות, תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (2): אף על פי שבני הדור הראשון של הגולים במדינת מלזיה השתדלו להיטמע בחברה המלזית, ההבדלים התרבותיים בין הגולים למלזים נותרו בעינם גם בחלוף השנים. סביר להניח כי לאטיות הרבה שבה חלחלו מרכיבים של התרבות המלזית לתוך תרבותם של הגולים, תרמה העובדה שבין שני העמים נקשרו קשרים חברתיים הדוקים.

בתשובה שלפנינו נאמר כי למרות רצונם של בני הדור הראשון של הגולים למלזיה להיטמע בחברה המלזית, ההבדלים בינם לבין המלזים נותרו גם לאחר שנים.
חלקו השני של המשפט מסביר כי יתכן והאטיות שבה חלחלו מרכיבי התרבות המלזית לתרבותם של הגולים הייתה בשל הקשרים ההדוקים בין שני העמים.
אין זה הגיוני לטעון כי הסיבה לאטיות שבה נטמעו הגולים במלזיה היא הקשרים החברתיים ההדוקים שלהם עם החברה המלזית, תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3): אף על פי שבני הדור הראשון של הגולים במדינת מלזיה השתדלו לשמר את מורשתם הייחודית, ההבדלים התרבותיים בין הגולים למלזים היטשטשו בתוך שנים מעטות בלבד. סביר להניח כי למהירות הרבה שבה חלחלו מרכיבים של התרבות המלזית לתוך תרבותם של הגולים, תרמה העובדה שבין שני העמים היה מגע יומיומי הדוק.

בתשובה שלפנינו נאמר כי למרות רצונם של בני הדור הראשון של הגולים למלזיה לשמר את מורשתם, ההבדלים בינם לבין המלזים היטשטשו במהירות.
חלקו השני של המשפט מסביר כי יתכן והמהירות הרבה שבה חלחלו מרכיבי התרבות המלזית לתרבותם של הגולים הייתה בשל הקשרים ההדוקים בין שני העמים.
הגיוני לטעון כי יתכן והמהירות שבה נטמעו הגולים במלזיה נעוצה במגע היומיומי בין שני העמים, ולכן תשובה זו היא התשובה הנכונה.

תשובה (3).

10. השאלה: _____ לומר שאוהדי קבוצת כדורסל זו הם בגדר חובבי ספורט לשמו, _____ רצונם _____ שקבוצתם תנצח, _____ יושג אגב משחק משעמם, אלים או בלתי-ספורטיבי.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): קשה לומר שאוהדי קבוצת כדורסל זו הם בגדר חובבי ספורט לשמו, שהרי רצונם היחיד הוא שקבוצתם תנצח, והם ישמחו גם אם ניצחון הקבוצה יושג אגב משחק משעמם, אלים או בלתי-ספורטיבי.

חלקו הראשון המשפט מביע את דעת הכותב על אוהדי קבוצת הכדורסל, וחלקו השני את הסיבה לדעה זו.

תמצות המשפט: לפי החלק הראשון אוהדי קבוצת אינס חובבי ספורט. הכותב סבור כך בשל העובדה שכל רצונם של האוהדים הוא בניצחון קבוצתם והדרך בה יושג ניצחון זה, אם במשחק משעמם או אלים אינה מעניינת אותם כלל. זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

11.

השאלה: _____ ניכרו בהגהה ובהדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות המאפיין את תוכנו, _____ טוען כי הספר מעורר בקורא את התחושה שמזלזלים בו, שכן תוכן קליל ולא מחייב _____ עדות לזלזול ולהיעדר השקעה, אלא שבספר זה אין _____ בו טעות דפוס או משפט שגוי.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): **אילו** ניכרו בהגהה ובהדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות המאפיין את תוכנו, **הייתי** טוען כי הספר מעורר בקורא את התחושה שמזלזלים בו, שכן תוכן קליל ולא מחייב **אינו בהכרח** עדות לזלזול ולהיעדר השקעה, אלא שבספר זה אין **כמעט עמוד שאין** בו טעות דפוס או משפט שגוי.

חלקו הראשון של המשפט עוסק בשאלה כיצד היו משפיעות טעויות בהגהה וההדפסה על סיווג הספר וקובע כי תוכנו של הספר אינו רציני. החלק השני של המשפט עוסק בשאלה האם תוכן קליל הוא עדות לזלזול.

על פי חלקו הראשון של המשפט אם היו בהגהה והדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות שמאפיין את התוכן שלו היה הכותב טוען כי הספר מעורר תחושה של זלזול.

על פי חלקו השני של המשפט תוכן קליל (כדוגמת זה שיש בספר) אינו בהכרח עדות לזלזול **אולם** בספר זה יש כמעט בכל עמוד טעות (אין כמעט עמוד שאין בו טעות). מכיוון שאנו מצפים לקשר של **ניגוד** בין שני חלקי המשפט היינו מצפים שבספר לא תהיינה טעויות דפוס כלל. תשובה זו אינה נכונה.

נעבור לבדוק את תשובה (3), המתחילה באופן דומה לתשובה שבדקנו:

תשובה (3): **אילו** ניכרו בהגהה ובהדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות המאפיין את תוכנו, **לא הייתי** טוען כי הספר מעורר בקורא את התחושה שמזלזלים בו, שכן תוכן קליל ולא מחייב **די בו כדי לשמש** עדות לזלזול ולהיעדר השקעה, אלא שבספר זה אין **כמעט עמוד שאין** בו טעות דפוס או משפט שגוי.

על פי חלקו הראשון של המשפט אם היו בהגהה והדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות שמאפיין את התוכן שלו **לא** היה הכותב טוען כי הספר מעורר תחושה של זלזול.

ההסבר לכך על פי חלקו השני של המשפט הוא כי תוכן קליל די בו כדי לשמש עדות לזלזול ובספר זה יש כמעט בכל עמוד טעות.

ניתן לפסול את התשובה, שכן לא ברור מדוע לא היה הכותב טוען שהספר מעורר תחושה של זלזול לאור חוסר הרצינות שכתוב כי מאפיין את תוכנו אם יש בעובדה זו כשלעצמה להצביע על זלזול וחוסר השקעה.

תשובה (2): **גם לולא** ניכרו בהגהה ובהדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות המאפיין את תוכנו, **הייתי** טוען כי הספר מעורר בקורא את התחושה שמזלזלים בו, שכן תוכן קליל ולא מחייב **די בו כדי לשמש** עדות לזלזול ולהיעדר השקעה, אלא שבספר זה אין **ולו עמוד אחד שיש** בו טעות דפוס או משפט שגוי.

על פי חלקו הראשון של המשפט גם אם **לא** היו בהגהה והדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות שמאפיין את התוכן שלו היה הכותב טוען כי הספר מעורר תחושה של זלזול. כלומר – הכותב טוען שגם התוכן וגם ההגהה אינם רציניים, ודי בתוכן הקליל על מנת לעורר תחושת זלזול בקורא.

על פי חלקו השני של המשפט תוכן קליל די בו כדי לשמש עדות לזלזול **אלא** שבספר זה אין כלל טעויות (אין ולו עמוד אחד שיש בו טעות).

אמנם ברור מדוע היה הכותב טוען שהספר מעורר תחושה של זלזול לאור חוסר הרצינות המאפיין את תוכנו, מאחר ויש בעובדה זו כשלעצמה להצביע על זלזול וחוסר השקעה, אולם הניגוד המובע בחלקו האחרון של המשפט אינו הגיוני. כמו כן על פי חלקו השני של המשפט הכותב סבור שגם ההגהה אינה רצינית, מידע שאינו תואם את הנאמר בחלקו האחרון של המשפט, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): **לולא** ניכרו בהגהה ובהדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות המאפיין את תוכנו, **לא הייתי** טוען כי הספר מעורר בקורא את התחושה שמזלזלים בו, שכן תוכן קליל ולא מחייב **אינו בהכרח** עדות לזלזול ולהיעדר השקעה, אלא שבספר זה אין **כמעט עמוד שאין** בו טעות דפוס או משפט שגוי.

על פי חלקו הראשון של המשפט אם **לא** היו בהגהה והדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות שמאפיין את התוכן שלו **לא** היה הכותב טוען כי הספר מעורר תחושה של זלזול.

על פי חלקו השני של המשפט תוכן קליל אינו בהכרח עדות לזלזול **אלא** שבספר זה יש טעות בכל עמוד (אין כמעט עמוד שאין בו טעות), ולכן כפי הנראה מחויב הכותב לטעון כי הספר מעורר תחושה של זלזול. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

12. השאלה: גיל סיפר למוטי על מנה שהתרחש בראיון העבודה שניגש אליו, שלאחריו לא קיבל את המשרה, ומוטי אמר לו: "על עיסה משובחת אל לו לנחתום להימנע מלהעיד".

איזו מהאפשרויות שלהלן היא הסבירה ביותר להיות כוונתו של מוטי?

פיתרון: על מנת להבין את כוונתו של מוטי, נבין ראשית את המתואר בקטע.

גיל סיפר למוטי על הריאיון שבסופו הוא לא קיבל את המשרה. מוטי משיב לו בפתגם שהוא וריאציה על הפתגם המוכר: "אין הנחתום מעיד על עיסתו".

הפתגם "אין הנחתום מעיד על עיסתו" מבקש להזהיר מפני אדם אשר מחלק תשבחות לעצמו.

מוטי טען כי "על עיסה משובחת אל לו לנחתום להימנע מלהעיד", כלומר: אם העיסה משובחת (אם לאדם יש תכונות טובות) אל לו להימנע מלהעיד (מומלץ לו להעיד). כלומר, מוטי סבור שגיל היה צריך לספר בשבחיו ובשבחי יכולותיו.

תשובה (2).

13. השאלה: חברה מייצרת חליטות של צמחי מרפא המיועדות לטיפול בבעיות בריאות שונות. כל חליטה עשויה

משני סוגים של צמחים, ועל אריזתה רשומות בעיות הבריאות שבהן היא מתאימה לטפל. על אריזה של חליטת צמחים רשום שהיא מתאימה לטיפול בבעיה מסוימת אם היא עשויה לכל הפחות מצמח אחד המקל בעיה זו ואין בה שום צמח שעלול להחמיר את הבעיה.

על צמחי המרפא שהחברה משתמשת בהם ידוע כי –

- רק שומר מקל על כאבי בטן ורק מרווה עלולה להחמיר אותם
- רק אניס מקל על אלרגיות ורק שומר עלול להחמיר אותן
- רק רוזמרין מקל על כאבי ראש ורק אניס עלול להחמיר אותם
- רק מרווה מקלה על כאבי פרקים ורק רוזמרין עלול להחמיר אותם

על חליטה מסוימת שהחברה מייצרת נרשם שהיא מתאימה לטיפול בשתי בעיות בריאות שונות. מה יכולות להיות שתי הבעיות?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אלרגיות וכאבי בטן.

על פי הנתונים א) לגבי אלרגיות - רק אניס מקל עליהן ורק שומר עלול להחמיר אותן (צריך אניס ואסור שומר).

ב) לגבי כאבי בטן – רק שומר מקל עליהן ורק מרווה מחמירה אותן (צריך שומר ואסור מרווה).

על מנת שהחליטה תטפל באלרגיות ובכאבי בטן עליה להכיל אניס ושומר, אולם מאחר ושומר המקל על כאבי בטן מחמיר עם אלרגיות לא ניתן להכין חליטה כזו.

תשובה (2): כאבי בטן וכאבי ראש.

על פי הנתונים א) לגבי כאבי בטן – רק שומר מקל עליהן ורק מרווה מחמירה אותן (צריך שומר ואסור מרווה).
ב) לגבי כאבי ראש – רק רוזמרין מקל עליהם ורק אניס עלול להחמיר אותם (צריך רוזמרין ואסור אניס).

על מנת שהחליטה תטפל בכאבי בטן ובכאבי ראש עליה להכיל שומר ורוזמרין, ומאחר ששומר ורוזמרין אינם מחמירים עם כאבי בטן וכאבי ראש, הרי שניתן להכין חליטה לשתי הבעיות המתוארות בתשובה זו. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

14. השאלה: תוקידידס, היסטוריון יווני מן המאה החמישית לפנה"ס, הסביר במה שונה ספרו "תולדות מלחמת פלופוניס" מחיבורים קודמים על דברי ימי יוון: "כותבי דברי הימים, שהעדיפו דברים ערבים לאוזן על פני האמת, סיפוריהם אינם ניתנים לבדיקה, ומפני השנים שחלפו נכנסו רובם לתחום המיתוס. אפשר שסיפור מאורעות שאין בו מן המיתוס, לא יהא בו כדי לענג את השומעים. אך אני כשלעצמי די לי אם ימצאו בו תועלת מי שעניינם האמת, כי ספר זה נתחבר כקניין לדורות ולא לשם שעשוע לשעה".

איזה מן המשפטים הבאים מתמצת את הסברו של תוקידידס באופן הטוב ביותר?

פיתרון: בקטע המתואר מסביר ההיסטוריון היווני הקדום, תוקידידס את ההבדלים בין ספרו לבין ספרים קדומים יותר המתארים את יוון העתיקה. לפי תוקידידס, הוא העדיף להתרכז בתיאור האמת מאשר לפנות למעשיות הערבות לאוזן, דבר שנהגו לעשות הסופרים לפניו. לדעתו של תוקידידס, מה שהוא כתב מהווה קניין לדורות והוא מעדיף זאת על פני סיפורים משעשעים יותר כמו אלו שנכתבו על ידי כותבי דברי הימים.

תשובה (4).

שאלות 15 – 17 נוגעות לנתונים שלהלן:

ד"ר אשי ביקש לבדוק את השפעתם של מינרלים שונים על תוחלת החיים של עכברים. לשם כך הוא חילק עכברי מעבדה לשלוש קבוצות:

קבוצה א: עכברים שקיבלו תוספת של המינרל "אלפא" למזונם.

קבוצה ב: עכברים שקיבלו תוספת של המינרל "ביתא" למזונם

קבוצה ג: עכברים שלא קיבלו כל תוספת למזונם.

מלבד תוספות המינרלים שקיבלו קבוצות א ו-ב, לא היה הבדל בכמות ובאיכות של המזון שקיבלו שלוש הקבוצות.

ד"ר אשי מצא כי אורך החיים הממוצע בקבוצה א היה 5 שנים, בקבוצה ב – 4 שנים, ובקבוצה ג – 3 שנים.

מהממצאים הסיק ד"ר אשי שתי מסקנות:

מסקנה א: כדי להאריך את תוחלת חייהם של העכברים מוטב להוסיף למזונות מינרל אלפא מאשר מינרל ביתא.

מסקנה ב: כל תוספת של מינרלים למזון מעלה את תוחלת החיים של עכברים.

בכל אחת מן השאלות שלפניכם נתון מידע. עליכם לקבוע אם:

(1)	המידע מחזק את מסקנה א ומחליש את מסקנה ב
(2)	המידע מחליש את מסקנה א ומחזק את מסקנה ב
(3)	המידע מחזק את שתי המסקנות
(4)	המידע מחליש את שתי המסקנות

15. השאלה: בבדיקת נתוני המחקר, שנערכה אחרי שפורסמו תוצאותיו, התברר כי ד"ר אשי החליף בין אורך החיים הממוצע בקבוצה ב לבין אורך החיים הממוצע בקבוצה ג.

פיתרון: אם ד"ר אשי החליף בין אורך החיים בקבוצה ב לבין אורך החיים הממוצע בקבוצה ג, הרי שלמעשה אורך החיים הממוצע בקבוצה א היה 5 שנים, אורך החיים של קבוצה ב הוא למעשה 3 שנים ואורך חיי חברי קבוצה ג – 4 שנים.

כעת נבדוק את ההשפעה על כל אחת מן המסקנות.

מסקנה א: כדי להאריך את תוחלת חייהם של העכברים מוטב להוסיף למזונות מינרל אלפא מאשר מינרל ביתא.

למסקנה זו הגיע ד"ר אשי לאחר שהוא ראה כי תוחלת החיים של העכברים בקבוצה א, שקיבלו מינרל אלפא הייתה 5 שנים, ותוחלת החיים של העכברים בקבוצה ב שקיבלו מינרל ביתא הייתה 4 שנים, כלומר שתוחלת החיים של מי שקיבלו מינרל אלפא גדולה יותר.

המידע כי למעשה תוחלת החיים של העכברים שקיבלו את המינרל ביתא הייתה 3 שנים, יוצר פער גדול יותר בתוחלת החיים לטובת העכברים שקיבלו את המינרל אלפא, ולכן מחזקת את המסקנה, ומכאן שהמידע המופיע בשאלה זו מחזק את מסקנה א'.

כעת נבדוק מה השפעות המידע על מסקנה ב' :

מסקנה ב : כל תוספת של מינרלים למזון מעלה את תוחלת החיים של עכברים.

למסקנה זו הגיע ד"ר אשי לאחר שהוא ראה כי תוחלת החיים של העכברים שקיבלו מינרלים בקבוצות א ו-ב היא 5 שנים ו-4 שנים, כלומר גדולה מתוחלת חייהם של העכברים בקבוצה ג שחיו בממוצע 3 שנים ושלא קיבלו שום תוספת של מינרלים.

המידע כי למעשה תוחלת החיים של העכברים שקיבלו את המינרל ביתא הייתה 3 שנים, ותוחלת החיים של העכברים שלא קיבלו כל מינרל היא 4 שנים מחלישה את המסקנה, שכן תוחלת החיים של העכברים שקיבלו את המינרל ביתא נמוכה מתוחלת חייהם של העכברים שלא קיבלו כל מינרל. המידע המופיע בשאלה זו **מחליש את מסקנה ב'.**

תשובה (1).

16. השאלה : בחדר שבו חיו העכברים שבקבוצה ב שררה בכל תקופת הניסוי טמפרטורה גבוהה בהרבה מהטמפרטורה האופטימלית למחייתם של עכברים.

פיתרון : אם בחדר שבו חיו העכברים שבקבוצה ב שררה בכל תקופת הניסוי טמפרטורה גבוהה בהרבה מהטמפרטורה האופטימלית למחייתם של עכברים, הרי שאם הטמפרטורה בחדר הייתה הטמפרטורה האופטימלית סביר להניח כי אורך החיים הממוצע בקבוצה ב היה גבוה מ-4 שנים. כעת נבדוק את ההשפעה על כל אחת מן המסקנות.

מסקנה א : כדי להאריך את תוחלת חייהם של העכברים מוטב להוסיף למזונות מינרל אלפא מאשר מינרל ביתא.

למסקנה זו הגיע ד"ר אשי לאחר שהוא ראה כי תוחלת החיים של העכברים בקבוצה א, שקיבלו מינרל אלפא הייתה 5 שנים, ותוחלת החיים של העכברים בקבוצה ב שקיבלו מינרל ביתא הייתה 4 שנים, כלומר שתוחלת החיים של מי שקיבלו מינרל אלפא גדולה יותר. המידע כי למעשה תוחלת החיים של העכברים שקיבלו את המינרל ביתא הייתה אמורה להיות גבוהה מ-4 שנים, מחלישה את המסקנה, שכן יתכן שהפער לטובת העכברים מקבוצה א נוצר בשל הטמפרטורה הגבוהה שהפחיתה את תוחלת חיי העכברים מקבוצה ב. המידע המופיע בשאלה זו **מחליש את מסקנה א'.**

כעת נבדוק מה השפעות המידע על מסקנה ב' :

מסקנה ב : כל תוספת של מינרלים למזון מעלה את תוחלת החיים של עכברים.

למסקנה זו הגיע ד"ר אשי לאחר שהוא ראה כי תוחלת החיים של העכברים שקיבלו מינרלים בקבוצות א ו-ב היא 5 שנים ו-4 שנים, כלומר גדולה מתוחלת חייהם של העכברים בקבוצה ג שחיו בממוצע 3 שנים ושלא קיבלו שום תוספת של מינרלים.

המידע כי יתכן שתוחלת החיים של העכברים שקיבלו את המינרל ביתא יכולה להיות יותר מ-4 שנים, רק מחזקת את המסקנה, שכן היא יוצרת פער גדול יותר בין תוחלת חייהם של עכברים שקיבלו מינרל כלשהו לבין אלו שלא קיבלו כל מינרל. המידע המופיע בשאלה זו **מחזק את מסקנה ב'.**

תשובה (2).

17.

השאלה: במחקרים קודמים נמצא כי ככל שעכברים נחשפים לרעש רב יותר בסביבתם, כך מתקצר אורך החיים שלהם. קבוצה ב נחשפה לרעש גדול בהרבה מהרעש שאליו נחשפה קבוצה ג, אך קטן בהרבה מהרעש שאליו נחשפה קבוצה א.

פיתרון: אם רעש מקצר את אורך חייהם של עכברים וקבוצה ב נחשפה לרעש גדול בהרבה מהרעש שאליו נחשפה קבוצה ג, אך קטן בהרבה מהרעש שאליו נחשפה קבוצה א, הרי שלפי הנתונים בשאלה זו, קבוצה א היא הקבוצה שנפגעה בצורה הקשה ביותר, אחריה קבוצה ב, ולבסוף קבוצה ג. כעת נבדוק את ההשפעה על כל אחת מן המסקנות.

מסקנה א: כדי להאריך את תוחלת חייהם של העכברים מוטב להוסיף למזונות מינרל אלפא מאשר מינרל ביתא.

למסקנה זו הגיע ד"ר אשי לאחר שהוא ראה כי תוחלת החיים של העכברים בקבוצה א, שקיבלו מינרל אלפא הייתה 5 שנים, ותוחלת החיים של העכברים בקבוצה ב שקיבלו מינרל ביתא הייתה 4 שנים, כלומר שתוחלת החיים של מי שקיבלו מינרל אלפא גדולה יותר. משמעותו של המידע כי למעשה קבוצה א הייתה חשופה לרעש גדול יותר מאשר הרעש שאליו הייתה חשופה קבוצה ב הוא כי למעשה בתוחלת החיים של העכברים בשתי הקבוצות היה אמור להיות גדול יותר לטובת העכברים בקבוצה א, ולכן המידע המופיע בשאלה זו **מחזק את מסקנה א'.**

כעת נבדוק מה השפעות המידע על מסקנה ב':

מסקנה ב: כל תוספת של מינרלים למזון מעלה את תוחלת החיים של עכברים.

למסקנה זו הגיע ד"ר אשי לאחר שהוא ראה כי תוחלת החיים של העכברים שקיבלו מינרלים בקבוצות א ו-ב היא 5 שנים ו-4 שנים, כלומר גדולה מתוחלת חייהם של העכברים בקבוצה ג שחיו בממוצע 3 שנים ושלא קיבלו שום תוספת של מינרלים.

מכיוון שלפי הנתון העכברים בקבוצות א ו-ב נחשפו לרעש גדול מזה שאליו נחשפה קבוצה ג, הרי שאורך חייהם התקצר יותר מאשר אורך חיי העכברים בקבוצה ג, ובמילים אחרות ההפרש בין אורך חיי העכברים בקבוצות א ו-ב, אשר אורך חייהם היה בממוצע 5 ו-4 שנים בהתאמה, לבין אורך חיי העכברים בקבוצה ג היה אמור להיות גדול יותר. ומכאן שהמידע המופיע בשאלה זו **מחזק את מסקנה ב'.**

תשובה (3).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18.

השאלה: איזו מהטענות הבאות נכונה בנוגע ליישור יד מפרקית בעלת שלד קשיח?

פיתרון: על פי הקטע: "מאחר שכדי להאריך שריר יש למתוח אותו באמצעות גורם חיצוני, יישור היד אינו יכול להיעשות על ידי השריר שכופף אותה. הדבר נעשה על ידי התקצרות של שריר הנמצא מצדו האחר של המפרק.... כך, כיפוף המרפק נעשה על ידי הפעלת השרירים שבצדה הפנימי של היד, ויישורו נעשה על ידי הפעלת השרירים שבצדה החיצוני." (שורות 8-13).

מכיוון שעל פי הקטע יישור היד נעשה על ידי הפעלת השרירים שבצדה החיצוני, הרי שניתן לקבוע כי בעת היישור השרירים שבצדה החיצוני אינם מופעלים.

תשובה (3).

19. השאלה: כאשר התמנון מפעיל את שרירי האורך של זרועו, מדוע הזרוע לפעמים מתקצרת ולפעמים מתכופפת?

פיתרון: ראשית נקרא את הפסקה השלישית העוסקת בזרוע התמנון:

לפי הקטע "זרוע התמנון מורכבת מסיבי שריר קטנים.. אפשר למצוא בה סיבים אורכיים.. וסיבים רוחביים." (שורות 17-19).

"...על ידי הפעלת השרירים האורכיים התמנון מקצר את זרועו, ותוך כדי כך היא מתעבה. כיצד התמנון מכופף את זרועו? כמו בזרוע האדם, כך גם פה: כדי ליצור כיפוף יש ליצור התנגדות לכוח האורכי, ואותה מספקים במקרה זה השרירים הרוחביים. הפעלתם בצד אחד של הזרוע בעת הפעלת השרירים האורכיים יוצרת התנגדות להתעבות הזרוע, ... ונוצר בה כיפוף." (שורות 20-24)

מן הקטע עולה כי כאשר השרירים האורכיים מופעלים זרוע התמנון מתקצרת וכאשר התמנון מפעיל גם את השרירים הרוחביים נוצרת התנגדות לכוח האורכי ואז מתכופפת הזרוע. מכאן שהתשובה לשאלה מדוע הזרוע לעיתים מתקצרת ולעיתים מתכופפת קשורה לשאלה האם השרירים הרוחביים מופעלים או לא.

תשובה (1).

20. השאלה: תפקידם של השרירים הרוחביים במנגנון התנועה של זרוע התמנון מקביל לתפקיד -

פיתרון: על פי הפסקה השלישית, השרירים הרוחביים בזרוע התמנון מתנגדים לשרירים האורכיים וכך נוצר כיפוף בזרוע התמנון.

על פי הפסקה השנייה, ההתנגדות לכוח האורכי בזרוע האדם מתבצעת על ידי עצמות השלד: "מאחר שהעצמות קשיחות, הן מתנגדות לכוח האורכי ששואף לדחוס אותן זו לזו, וכוח זה מתורגם לכיפוף היד במפרק." (שורות 7-8).

תשובה (4).

21. השאלה: איזו מהקביעות הבאות נכונה בנוגע להשוואה בין יד האדם לזרוע התמנון?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): בשתיהן נחוץ כוח אורכי כדי ליצור כיפוף

על פי הקטע הן בזרוע האדם והן בזרוע התמנון הכיפוף נוצר כתוצאה מהתנגדות לכוח האורכי. בזרוע האדם העצמות הן שיוצרות התנגדות זו ובזרוע התמנון אלו השרירים הרוחביים, אולם על אף ההבדלים הללו ניתן לקבוע על פי הקטע כי בשתיהן נחוץ כוח אורכי על מנת ליצור כיפוף. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2): בזרוע התמנון השרירים מסודרים הן במקביל לעצמות והן בניצב להן, וביד האדם השרירים מסודרים רק במקביל לעצמות

השרירים בזרוע התמנון אינם יכולים להיות מסודרים במקביל לעצמות שכן אין עצמות כלל בזרוע התמנון, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3): שלא כמו ביד האדם, בזרוע התמנון לא נוצרת התנגדות לכוח האורכי

גם בזרוע התמנון נוצרת התנגדות לכוח האורכי, אולם שלא על ידי המפרקים כפי שקורה בזרוע האדם אלא על ידי השרירים הרוחביים: "כיצד התמנון מכופף את זרועו? כמו בזרוע האדם, כך גם פה: כדי ליצור כיפוף יש ליצור התנגדות לכוח האורכי, ואותה מספקים במקרה זה השרירים הרוחביים." (שורות 21-22)

תשובה (4): שתיהן יכולות להתכופף רק במפרקים

מכיוון שבזרוע התמנון אין מפרקים, הרי שתשובה זו אינה נכונה.

תשובה (1).

22. השאלה: לפי הנאמר בפסקה האחרונה, מדוע אין רובוטים רבים שמנגנון התנועה של זרועותיהם מבוסס על איברים נטולי שלד קשיח, ולא על עקרון היד המפרקית?

פיתרון: נבדוק את האמור בפסקה האחרונה בנוגע לדמיון בין מנגנון התנועה של הרובוטים למנגנון יד האדם. לפי הקטע "מכיוון שהאדם נוטה לראות עצמו כמי שעומד בשיא ההתפתחות הביולוגית, עיקר המחקר בתחום מנגנוני התנועה התמקד במנגנונים דוגמת יד האדם. לכן גם עיקר הטכנולוגיה של תנועת זרועותיהם של רובוטים מבוססת על עקרון היד המפרקית." (שורות 14-16).

מכאן שהתשובה הנכונה היא תשובה (4).

תשובה (4).

23. השאלה: בשלושה מהאיברים הבאים עקרון התנועה דומה, ובאחד – שונה. מהו האיבר שעקרון התנועה בו שונה?

פיתרון: על פי סוף הפסקה האחרונה: "...זרוע התמנון – שלא כמו היד המפרקית – גמישה להפליא. עקרונות דומים פועלים גם בתנועת הלשון של האדם ובתנועת חדקו של הפיל." (שורות 27-28).

על פי הקטע שלושת האיברים שעקרון התנועה שלהם דומה הם: חדק הפיל, לשון האדם וזרוע התמנון.

תשובה (1).
